

BIBLIOGRAPHY OF PROFESSOR GYULA KÁLDY-NAGY

NÁNDOR ERIK KOVÁCS

H-1155 Budapest, Csillagfűrt u. 1, Hungary
e-mail: pertinax@freemail.hu

ACTA ORIENTALIA

ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

Acta Orientalia provides an international forum for original papers in the field of oriental studies, including Turkic, Mongolian, Manchu-Tungusian, Chinese, Tibetan, Indian, Iranian and Semitic philology, linguistics, literature and history. Papers are mainly in English, but also in German, French, and Russian.

■
Abstracted/indexed in

Bibliographie Linguistique/Linguistic Bibliography, Historical Abstracts,
International Bibliographies IBZ and IBR, MLA International Bibliography, SCOPUS

■
Editorial correspondence

www.akkr.hu/journals/aorient

1956

Midhat Sertoğlu: *Muhteva bakımından Başvekâlet Arşivi*. Ankara, 1955. Review in: *AOH* 6, pp. 295–298; *Levéltári Közlemények* 28, pp. 237–239.

1958

Lajos Fekete: *Die Siyâqat-Schrift in der türkischen Finanzverwaltung. Beitrag zur türkischen Paläographie mit 104 Tafeln*. Erster Band. Einleitung, Textproben. Zweiter Band. Faksimiles. Budapest, 1955. 1. Bd. 910 pp.; 2. Bd. 104 pls. (BOH 7). Review in: *Levéltári Közlemények* 28, pp. 259–261.

1959

A dzsizje-defterek és a tahrir-defterek népességstatisztikai forrásértéke. In: *Történeti Statisztikai Közlemények* 3. Budapest, pp. 108–117.
Török–magyar kapcsolatok. In: *Diplomáciai és nemzetközi jogi lexikon*. Budapest, pp. 521–524.
Richard Franz Kreutel: *Vom Hirtenzelt zur Hohen Pforte. Frühzeit und Aufstieg des Osmanienreiches nach der Chronik „Denkwürdigkeiten und Zeitläufte des Hauses ‘Osman“ von Der-vish Ahmed, genannt ‘Aşık-Paşa-Sohn*. Übers. eingeleitet und erklärt von –. (Osmanische Geschichtsschreiber 3). Graz–Wien–Köln, 1959. Review in: *OLZ* 61, cols 394–396.
Vladimir Minorsky: *The Chester Beatty Library. A Catalogue of the Turkish Manuscripts and Miniatures*. Dublin, 1958. Review in: *AOH* 9, pp. 333–335.
Franz Taeschner: *Ğihānnumā. Die altosmanische Chronik des Mevlānā Mehmed Neschrī*. Leipzig, 1955. Review in: *AOH* 9, pp. 335–336.

1971

Káldy-Nagy Gzula, Harács-Szödök és ráják Török világ a XVI. Századi Magyarországon

(=XVI. Yüzyılda Macaristan'da Türk dünyası, Haraç toplayanlar ve reâyâ). Körösi Csoma yayınları No: 9, Akademi yayınevi, Budapeşte, 1970, orta boy, 198 sahife, 9 resim, kroki, fotokopi.

İçindekiler, önsözü takiben bir giriş mahiyetinde, «Sögüt'deki çadırlardan Budin sarayına» bölümü, ezcümle, ilk Balkan fütuhatını, Fetret devrini, Hunyadi harplerini, İstanbul'un fethi ile Belgrad muhasarasını, merkezi iktidarın güçlenmesini, II. Beyazid devrindeki şehzâde mücadelelerini, Mısır'ın zaptını, Belgrad'ın fethi, Mohaç meydan savaşı ve Budin'e girişi özetlemekte ve kitabın aşıl konusu iki bölümde toplanmaktadır. Birincisi, fâtihlerin müessese teşkilât ve yaşayışları ki, bu kısımda Türklerin dünyası (Türk hâkimiyeti devri üzerine), Macaristan'da yeni idare, haraç toplamak, Budin Beylerbeyi Sokullu Mustafa Paşa konuları incelenmektedir. İkincisi, Türk hâkimiyeti altında yaşayan halk ki, bu bölümde de, iki ticâret merkezi: Budin ve Vac, Macaristan'daki bir küçük Türk kasabası, şarap yetiştiren Tolma şehri, hiç bir askeri birlik bulunmadan idare edilen Alföld şehirleri, çobanlık ile yaşayan Segedin (Szeged), Kata adı taşıyan altı köyün görünüşü, iki türlü vergi veren reâyâ konuları incelenmiş, daha sonra, kaynak ve bibliyografya, türkçe terimlerin açıklaması ve bazı resim, kroki ve fotokopiler eklenmiştir.

Görülüyor ki müellif, geniş bir macar aydın kitlesine hitap ettiği cihetle, Macaristan'daki Türk hakimiyeti devrinin önemli ve ilginç bazı taraflarını anlatmakla beraber, Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş ve yükseliş, fütihat devirlerine de değinmekte ve okuyucularını ilgi duydukları konularda aydınlatmaya çalışmaktadır. Önce kitabına ad olarak seçtiği haraç kelimesini açıklarken şu olayı tesbit etmektedir: «Türklerden alınmış olan haraç kelimesinin asıl anlamı yüzyıllar geçtikten sonra o kadar silinmiştir ki, gerçekten faaliyetleri macar dilinde «haracsolás» kelimesini meydana getiren haraç toplayanların kimler olduğu artık hemen hemen tamamen unutulmuştur. Diğer kelimenin, Türklerin İmparatorluğun bütün tebeasını tesmiye ettikleri gibi vergi verenlere verilen reâyâ adının ise hiç bir izi kalmamıştır...»

Yazar, Macar tarihçiliğinde öteden beri mevcut Türk hakimiyeti devri ile

Osmanlı ülkelerini dolaşan yabancıların tarafsız olmadıklarına, Türk-lere karşı nefret, daha doğrusu dinî bir nefretle dolu olduklarına değinen yabancı yazarlar da vardır (bk. Gy. Káldy-Nagy, «Macaristan'da 16. yüzyılda Türk yönetimi», *Studia Turco-Hungarica*, Budapeşte, I, 1974, s. 24). Bu bakımdan Koloğlu'nun yargıları çok isabetlidir. Bu nefis eseriyle, benzeri çalışmaların sade Türk gazeteciliği alanında değil, Türk kültürüyle uğraşanlar için de ne kadar yararlı olacağını baha biçilmez bir örneğini vermiştir. Bu eserin, iki yüzyıla yaklaşan bir süreden beri Batılılaşmak çabası içerisinde olan Türk aydınına Batı'nın genel olarak hakkımızda ne kadar tutucu ve bâtil düşüncelere sahip olduğunu tanıtmak yoluyla, Avrupa'yı ve Avrupalıları daha iyi anlamamıza vesile olacağını ümit ederiz.

Adnan Şişman

Gy. Káldy - Nagy, «Macaristan'da 16. Yüzyılda Türk Yönetimi», *Studia Turco - Hungarica*, Budapeşte, I (1974), 77 sahife.

Tanınmış Macar Türkoloğu Gy. Káldy-Nagy tarafından beş yıldan beri Budapeşte (Lorand Eötvös) Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde *Studia Turco-Hungarica* adı ile bir dergi yayınlanmaktadır. Senede bir defa ilim âlemine sunulan bu dergide İngilizce, Fransızca, Almanca, Rusca ve Türkçe dillerinde olmak üzere Türk-Macar tarihî ve kültürel münasebetleri ile ilgili makaleler yayınlanmakta, bunların her birisi bir sayıyı kaplamaktadır. Büyük Macar Türkoloğu Ármin Vámbéry'nin hatırasına ithaf edilen ilk sayı, aynı zamanda dergiyi yayınlayan Gy. Káldy-Nagy'nin yukarıda belirtilen «Macaristan'da 16. Yüzyılda Türk Yönetimi» adlı makalesine tahsis edilmiştir.

İnceleme on bölümü ihtiva etmektedir :

Önsöz 5-12, Macar tarihinin Türk Kaynakları 13-22, Türk egemenliği altında yaşayan halk 23, Ticaretin iki merkezi: Buda ve Vác 24-43, Macaristan'da bir Türk kasabası 43-46, Şarap üretim bölgesi Tolna 47-52, Garnizon bulunmayan Alföld şehirleri 52-64, Çobanlıkla geçinen Segedin 64-69, Altı Káta köyü 69-74, İki yana vergi veren reayalar 74-77.

Önsöz Edebiyat Fakültesi Dekanı György Székely'nin bu dizi hakkındaki görüşlerini yansıtmaktadır. Ona göre Türk-Macar tarihî münasebetleri çeşitli dönemlerde olağanüstü değişik ve çelişmeli olmuşsa da, yüz-

Güneydoğu Avrupa araştırmaları, 8-9 (1979-80)
s. 306-311, İstanbul